

РЕШЕНИЕ

№ 29950

гр. София, 27.07.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 87 състав, в
публично заседание на 09.07.2026 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Жана Петрова

при участието на секретаря Станислава Данаилова и при участието на прокурора Тони Петрова, като разгледа дело номер **880** по описа за **2026** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 284 - 285 от Закона за изпълнение на наказания и задържане под стража (ЗИНЗС), във връзка с чл. 203 и следващите от АПК, във връзка с чл. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ).

Образувано е по искова молба с вх. № 2336/23.01.2026 г. по описа на АССГ, подадена от Д. А. К., ЕГН [ЕГН], с адрес – [населено място], кв. М., [улица], - изтърпяваш наказание „лишаване от свобода“ в Софийски централен затвор(СЦЗ), чрез пълномощник адв. Д. М. – САК със съдебен адрес: [населено място], [улица] срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ към Министерство на правосъдието, с адрес: [населено място], п.к.1309, [улица] за присъждане на обезщетение за причинени неимуществени вреди, в размер на 7535 евро, за периода на престоя му в СЦЗ от 06.04.2021г. до 23.01.2026г., ведно със законната лихва от датата на исковата молба до окончателното изплащане на задължението, в следствие на поставянето му в лоши условия в Затвора – [населено място], изразяващи се в поставянето му в неблагоприятни условия за живот, изразяващи се в липса на елементарни хигиенно-битови условия в помещенията в които е бил настанен, с множество инсекти- хлебарки и дървеници.В исковата молба е посочено, че противоправното деяние на ответника, се обективира в неизпълнение на задължението на затворническата администрация за осигуряване на добри и здравословни санитарно – битови условия, които да не създават предпоставки за увреждане на физическото и психическото здраве и човешкото достойнство на лишения от свобода. В исковата молба са наведени твърдения, че в исковия период от 06.04.2021г. до 23.01.2026г. и до момента ищецът - изтърпява наказание „лишаване от свобода“ в СЦЗ. Д. К. бил настанен в спално помещение , където съжителствал с множество хлебарки и дървеници, което не му позволявало да спи, спокойно нито една нощ,

поради постоянните налагания и ухапвания , причинени му от инсектите. Ухапванията му причинявали неприятни усещания, болки и страдания- като след тях получавал пъпки които предизвиквали болки и сърбежи. При тези условия в ЦСЗ ищецът претърпял неимуществени вреди изразяващи се в причиненото му физическо и психическо страдание, изпитвал значителен дискомфорт и накърняване на човешкото му достойнство и постоянни притеснения, нарушен бил сънят му и самият той станал изнервен и раздразнителен, изпаднал в отчаяние и изпитвал чувство на незащитеност и малоценност. Иска да бъде осъден ответникът за заплати претендираните като обезщетение сума, ведно със законната лихва от датата на завеждане на делото до окончателното изплащане на задължението, като се претендират и всички сторени по делото разноски.

В проведените съдебни заседания, ищецът- Д. А. К. – лично и чрез адв. Д. М. поддържа исковата молба на заявените основания. Съображения относно основателността на исковата молба развива в писмена защита, депозирана от адвокат М..

Ответникът по иска- Главна дирекция“ Изпълнение на наказанията“ [населено място], представлява от пълномощник - юрисконсулт Д., която в съдебно заседание и чрез представени писмени бележки –оспорва исковата молба по основание и размер.

Представителят на СГП-прокурор П. изразява становище, в което счита исковата претенция за неоснователна и изцяло недоказана, с оглед наличния, събран доказателствен материал по делото и неизяснена причинно-следствена връзка между твърдените вреди и противоправно поведение на ответника.

Административен Съд С. - град, I отделение, 87 състав, след като взе предвид наведените в исковата молба доводи, изразеното становище на пълномощника на ответника и на представителя на СГП и се запозна с приетите по делото гласни и писмени доказателства, намира за установено от фактическа страна следното:

Ищецът Д. А. К. изтърпява наказание "лишаване от свобода" от 06.04.2021г. Първоначално е постъпил в Затвора П. (л171), след което на 21.08.2023г. е приведен да изтърпява наказанието си в Софийски централен затвор, където се намира до настоящия момент видно от справка по делото предоставена от ГДИН – Затвора С. с изх. № 111-30-2236+2/18.02.2026г. (л.70). При постъпването си в ЦСЗ е настанен в приемно отделение, 8-ма група. На 24.08.2023г. е преместен в 12-та група, където е бил в спални помещения №12, №5, №4 и №19. На 11.03.2025г. е преместен в 9-та група, където пребивава и към настоящия момент. В 9-та група е настаняван в спално помещение №2 и №9, като към настоящия момент е настанен в спално помещение № 9. Съгласно същата справка е представена и информацията относно лицата, с които ищецът е пребивавал на територията на 12-та група, като сред посочените лица са и А. В. Ч. и С. В. Д..

По делото е приложено Медицинска справка за ищеца с дата 18.02.2026г. видно от която в периода от влизането в Затвора – С. л.с. К. не е получавал противоалергична терапия. Получавал е само болкоуспокояващи медикаменти и витамини. Извършените на ищеца изследвания за периода са показали резултати в рамките на нормалните.

От приетия по делото копие от журнал за предоставени хигиенни материали на лишения от свобода Д. А. К. е видно, че за исковия период от 21.08.2023г. същия е получил перилни и почистващи препарати при престоя си в 9-та група през месеците: юни, юли, август, септември, октомври, и ноември 2025г. (л.43, л.42, л.41, л.40, л.39 и л.38) във вид на три броя сапун за пране и 400 гр. прах за пране.

От представени по делото Констативни протоколи на Столична регионална здравна инспекция (СРЗИ) са видни извършени проверки в Затвора С. по постъпили сигнали в СРЗИ. С констативен протокол с дата: 02.11.2023г. е документирана извършена проверка на 02.11.2023г. в 10,00 ч. в

СЦЗ. Резултатите са посочени както следва: в 8 спални помещения в Първа група с № 15,6,5,4,32,17,10 както и в общо спално помещение и в клуб по интереси се констатира единични екземпляри на дървеници в 32 килия - следи от дървеници в 17 килия -следи от дървеници, без да са открити живи екземпляри, единични хлебарки установени в спално помещение №4 и общото санитарно помещение. По отношение на 12 група са открити единични дървеници в килия № 19, в килия №17 са открити само следи , в килия № 19 са открити единични екземпляри от хлебарки. Направени са препоръки за изпиране на постелъчното бельо на температура над 70 градуса в спално помещение № 32 и да се извърши дезинсекция срещу дървеници. Относно килия № 17 на Първа група препоръката е да се подмени матрака, при поява на инсекти да се извърши дезинсекция – срок до 15.11.2023г. В спално помещение № 19 да се на 12-та група да се продължи извършването на ежемесечни ДДД мероприятия. Да се повторят обработки по дезинсекция срещу дървеници в срок от 14 дни от първоначалната.

Представени са протоколи от извършена ДДД обработка по сигнал на СРЗИ от 14.11.2023г. и от 23.01.2024г. по разпореждане на началника на Затвора.

От Констативен протокол на СРЗИ от извършена проверка на 31.01.2024г. (л.94-95) извършена отново по подаден сигнал за наличие на дървеници в 5-та и 6-та група е установено, че в 5-та група килии № 6, 10,11,5,3,16,2 и 1 наличие на хлебарки –мъртви, наличие на екземпляри в различен стадии на развитие. В килий № 6,11,5 и 16 са открити следи от дървеници както и мъртви екземпляри, в килия № 2 и 1 са установени единични бройки живи дървеници и следи от тях. В килия № 14 са открити следи от екземпляри на инсекти. В група 6-та килия №3 са открити екземпляри на живи хлебарки и единични живи и мъртви дървеници. В спално помещение №14 е констатирано, че е с доста добро хигиенно състояние. Направени са препоръки за извършване на извънредни допълнителна обработка по дезинсекция срещу хлебарки и дървеници на всички помещения на 5-та група и 6-та група., след което в следващите 14 дни да се извърши последваща дезинсекция. Да се изпере постелъчното бельо при висока температура – 70-90 градуса със срок до 29.02.2024г.

Представени са протоколи от извършена ДДД обработка по сигнал на СРЗИ от 19.02.2024г., 07.03.2024г. и от 09.04.2024г. по разпореждане на началника на Затвора.

С констативен протокол на СРЗИ от 09.05.2024г. относно извършена проверка в СЦЗ по повод подаден сигнал за наличие на инсекти след направен оглед на проверени санитарни помещения, и кухненски бокс на Iи II етаж, стая на инспектора на 2 етаж е констатирано: 1 етаж – 12-та група следи от дървеници и намерени не едри екземпляри открити в 19,18,17,2,4,14,5,6,15,12 спални помещения следи от наличие на хлебарки в спални помещения: 2,3,4,14,12,11, кухненски бокс.

С констативен протокол на СРЗИ от 10.05.2024г. относно извършена проверка в СЦЗ по повод подаден сигнал за наличие на инсекти след направен оглед на проверени санитарни помещения В 13-та група са проверени спални помещения с номера 1,2,3,4,5,и 6, обща кухня и постова будка установени са единични екземпляри на хлебарки и следи от дървеници, като живи и мъртви екземпляри на дървеници не са открити. В килии № 2,5,и 6 където е имало оплаквания от ухапвания живи и мъртви екземпляри на дървеници не са открити.

Представен е протокол за ДДД обработка по сигнал на СРЗИ от 30.05.2024г. и 13.06.2024г. и по график на 25.07.2024г. Приобщени са и протоколи за извършена ДДД извънредна обработка от 07.08.2024г.; 28.08.2024г. и 03.10.2024г.

От страна на ответника са представени 24 приемо-предавателни протоколи за извършени ДДД обработки в Затвора С.. 4 броя от извършена ДДД обработка от фирма "Фаворит мениджмънт" в изпълнение на задълженията по действащ договор с Главна дирекция "Изпълнение на

наказанията" № 650 от 20.01.2021 г., с предмет – дезинсекция и дератизация в сградите на ГДИН и териториалните й служби, извършени в периода 14.02.2023г. - 10.01.2025г. и няколко протокола за извършена ДДД срещу хлебарки и дървеници подписани от М. С. - главен експерт, здравен инспектор към сектор „Медицинско обслужване“ в Затвора С. и В. И. - младши инспектор в ЦСЗ за периода от март 2025г. до 25.03.2026г..

Към делото е приобщен като доказателство и отчет за работа на П. централа в затвора – С. за месеците май, юни и юли 2025г. (л.133), за месеците август и септември 2025г.(л134). Представени са и , складова разписка за доставка Вещеви склад № [ЕГН]/18.05.2023г. №[ЕГН]/26.05.2023г.; № [ЕГН]/08.06.2023г. и № [ЕГН]/09.06.2023г.–за общо 312 бр. дунапренови дюшеци.

Приобщени са други доказателства – Договор №11242/14.11.2018г. между ГДИН и „Панов“ ЕООД с ЕИК[ЕИК] с предмет на договора - „Ремонт и реконструкция на покрива, подпокривното пространство на централен корпус северно крило на сграда с идентификатор 68134.512.155.1 при Затвора – С., УПИ I-1039,кв. 50“ за извършване на строително-монтажни работи и дейности съгласно инвестиционен проект и съгласно Техническо предложение. Видно от докладна записка рег. № 111-304181#1/16.03.2026г. от ИСДВР – Х. Х. на 09.03.2026г. при извършена проверка на хигиената и състоянието на помещенията в 9-та група е констатирана необходимост от преобядистване на спални помещения подборно изброени включително спално помещение № 2 и №9. Върху същата се съдържа отбелязване за извършването на преобядистването в спално помещение № 2 и № 9 на 9-та група съответно на 03.04.2026г. и на 07.04.2026г. , като е приложен и снимков материал доказващ извършените ремонтни дейности в спално помещение № 9 и №2.

В докладна записка рег. № 30-00-1589/23.09.2025г. са отразени извършени цялостни дезинфекционни обработки във всички спални помещения за периода 31.07.2025г. до 12.08.2025г. организирано и извършено от администрацията на затвора – С. под ръководството на здравен инспектор М. С. – ръководител ДДД с пълно съдействие от страна на лишените от свобода. Същата свидетелства за извършено цялостно обезпаразитяване на спалните помещения на лишените от свобода, които за целта били освободени от личния багаж и принадлежностите на лишените от свобода. Обработката включила обезпаразитяване на дюшеците, чрез изпаряване с цел цялостно унищожаване на инсектите и предотвратяване на нова разпространение, както и изпиране на дрехите и постелъчното бельо на всички лишени от свобода, обработка на стените, подовите и санитарните възли с общите помещения, към тях с цел пълно и професионално третиране на спалните помещения и обработка на скривалищата на дървеници. След като е взет предвид биологичния цикъл на развитие на инсектите, дезинсекционните обработки са повторени отново за времето от 13.08.2025г. и 21.08.2025г. Отчетен е добър резултат и значително намаление на популацията инсекти. Изготвено било предписание № 116/17.09.2025г. от сектор МОМЛС за въвеждане на санитарен контрол на всички ново-постъпили и по делегация лишени от свобода. Направена е препоръка за осигуряването на парочистачка за значително повишаване на ефективността на дезинсекционните мероприятия с цел недопускане на повторна поява на дървеници и хлебарки. Направено е предложение за обучение на други служители за извършването на дезинсекционни дейности.

От показанията на разпитаните по искане на ищеца и на процесуалния му представител свидетели С. В. Д. и А. В. Ч. е приобщена информация за състоянието на помещенията в периодите, през които са съжителствали с Д. К. в едно и също помещение като свидетеля С. В. Д. – през 2023 г.-2024 г.-2025 г. в спално помещение № 12 в 12 група а свидетеля А. В. Ч. – през лятото на 2025г. три-четири месеца. в 9 група, 9 спално помещение.

Свидетелят: С. В. Д. споделя, че при престоя си заедно с ищеца имало дървеници и хлебарки

навсякъде, както и в настоящия момент. Разказва, че на два-три месеца минавали да пръскат с „вода“, но това нямало никакъв ефект, по-скоро водило да раздразване на инсектите, които започвали да хапят повече. Твърди, че дезинсекциите не обхващали одеялата и дюшеците. Споделя, че от дървениците чаршафите ставали напълно червени. Инсектите се криели по дрехите, одеялата и дюшеците. Не им било разрешено да внасят от вън препарати. Д. К. му бил споделял оплакванията си в от ухапвания. Самият той бил виждал обриви по тялото на ищеца. Свидетелят Д. също имал белези. Въпреки направените оплаквания лекарят в затвора, не обърнал необходимото внимание и когато го посещавали извън графика определен за съответната група не извършвал прегледи. За определения график за посещение при лекаря имало информация и всички били уведомени за графика за извършване на медицински преглед в определен ден от седмицата. Служителите на Затвора предоставяли книга, но не винаги, в която можеш да запишеш къде се намиращ в момента, в която отразявал, че е за извършване на преглед. Имало случай в които същия съвпадал с наличие на ухапване от дървеници. Не е наясно дали ищеца е записван за такъв преглед, в журнала от доктора. Ухапванията пречели на ищеца да спи. Ищецът беше изнервен и се чувстваше притеснен от тези ухапвания. Всички включително и Д. К. почиствали килията. Но тъй като съседните килии не били почистени инсектите идвали от тях. Свидетелят: А. В. Ч. дава сведения, че бил с ищеца в 9-та група в 9-то спално помещение. Специално в тяхната килия имало много дървеници и хлебарки. Това им пречило да спят по цели нощи поради причинените им сърбежи. Дори да ходили при доктора, когато не били по график същият ги връщал. Изписвали им алергозан или нещо друго, което не помагало. По принцип на територията на Затвора пръскали, но изказва съмнения, че препаратът, който ползват е много, много малко и в повечето случаи момчетата отказват да ги пуснат да се пръска, защото след като се напръска, дървениците се раздразват явно. Поради това нямало ефект от дезинсекцията. Самият той бил виждал следи по ищеца от ухапвания, имал и белези по себеси от такива ухапвания. Често се случвало, докато посетят лекаря ухапванията вече да са покрити. Бил виждал ищеца целия нахапан. Няма сведения дали на ищеца е даван алергозан и не може да каже, какво му е давано. В някакъв период дюшеците били изпарявани. Сега вече дюшеците били гъби. От изпаряването нямало ефект, тъй като след това килията отново се пълнела. Д. искал да направи ремонт, но не му позволили, тъй като вече бил извършен такъв на спалното помещение. Споделя, че лично той заварил килията ремонтирана.

По делото са снети и гласни доказателства от свидетеля на ответника: М. П. С., служител в ГДИН от юни месец 2021г., към изпълняващ длъжността здравен инспектор - главен експерт в Сектор „Медицинско обслужване“ на ЦСЗ. През 2024 г. май месец, официално придобила удостоверение, с което да упражнява контрол в местата за „лишаване от свобода“ за дезинфекция, дезинсекция и дератизация (ДДД). Споделя, че в Затвора – С. има изготвен график, с който се осъществяват дезинсекционните мероприятия и извънредно при необходимост. През 2025 г. е било организирано мащабно обезпаразитяване на всички корпуси в Затвора – С. по групи, във вид на химична и физична такава, чрез изпаряване на всички дюшеци и изпиране на дрехите на лишените от свобода, както и химична с биоциден препарат. Обезпаразитени били всички групи в корпуса на Затвора и около корпуса. Дезинсекцията в Затвора се изпълнявала по графика, като обработките, които извършвали се повтаряли между десет и четиринадесет дни с оглед биологичния цикъл на инсектите. Между десет и четиринадесет дни били интервалите между ДДД мероприятията, защото препаратът много трудно повлиявал и почти било невъзможно да подейства върху яйцата на дървениците. Извънредните обработки се налагали, когато лишени от свобода лица

имали оплаквания от инсекти в спалните си помещения. Твърди, че оплакванията могли да бъдат направени от лишените от свобода по много начини, като дори и чрез социалните работници могли да споделят за проблема, че имат необходимост. В следствие на сигналите, предприемали мерки по извършването на извънредна дезинсекционна обработка, която била по-целенасочена и обезпаразитявала определените заразени килии и килиите около нея. През 2023 г. август ГДИН обучила 34 служителите за изпълнители на ДДД в териториалните ѝ служби, след като прекратила договорните си отношения с външна фирма изпълнител – „Фаворит“. Целта била проблемът, който възниква с появата на дървеници да бъде своевременно и целенасочено решен, като се спести времето за предварителното заявяване за обработката. Споделя, че в зависимост от това, дали става въпрос за дървеници или хлебарки –причините били различни - заразяването с дървеници по принцип - се получавало в Затвора – С. тъй като голяма част лишените от свобода ги пренасяли с личния си багаж при постъпване в Затвора – С.. За това целенасочено било издадено вътрешно указание, с което дрехите на всички новопостъпили лишени от свобода или лица по делегация да бъдат минавани на санитарен контрол, който включвал обработка на дрехите им и личният багаж на ново-постъпилите, за да се избегне заразяване с инсекти. В началото на годината ГДИН е предприела мерки за освежаването на корпуса на Затвора, което се изразявало в латексово боядисване на общите части, в които пребивават лишените от свобода и в спалните им помещения. По принцип този вид ремонт имал отношение към хлебарките. Към дървениците ефективни били биологичната и химичната обработка, но освежаването допринесло в по-голяма част за справянето с инсектите. Споделя, че някой от лишените от свобода изготвяли декларации за отказ от страна на лишените от свобода да бъде извършена дезинсекция, но ищецът не е попълвал такива декларации за отказ от обработка. Лично свидетелят твърди, че е извършила на 09.06.2026 г. мониторинг в групата, в която е настанено лицето и групата е чиста и отремонирана, за което бил съставен протокол от извършения здравен контрол. От мониторинга, който извършила не е установено наличие на дървеници по дюшеците и в частите, където те най-вече обитавали. От мониторингът, който направила и с лишените от свобода, с които разговаряла на въпроса защо, когато имат проблеми с инсекти в спалните си помещения не се обръщат към социалните инспектори и към Дирекцията за извънредни обработки, лишените от свобода споделяли, че евентуално имат някакъв малък проблем с хлебарки или някакви инсекти в стаята и поради тази причина не са се обърнали към социалните за този проблем, за да търсят съдействие за извънредна обработка от Дирекцията, в случая от администрацията на Затвора, за да може да бъде решен проблема. През 2023 г. външната фирма извършвала обработката, но договорът с външната фирма бил прекратен поради забавяне на извънредните обработки, тъй като те също обработвали по график. Отбелязва, че след като Главна дирекция създаде тази ведомствена група, жалбата от инсекти в териториалните служби и Затвора – С. значително намалели. Като може би от три месеца нямала получена жалба от лишен от свобода за инсекти в спалните помещения. С Наредба № 2 за медицинското обслужване, в териториалните служби на ГДИН имало издадена заповед, с която медицинските специалисти извършвали здравен контрол в местата за лишаване от свобода. Медицинските специалисти определяли датата и начина на проверките които извършват в Териториалните им служби. След 09.06.2026г. се извършвал мониторинг след и преди

обработката за наличието на такива инсекти. Препаратите използвани при дезинсекцията били одобрени от Министерството на здравеопазването, като спазвали разходната норма на препарата в зависимост от закритото помещение, в което се извършва обработката.

По делото от страна на ответника е представен Констативен протокол № 91/09.06.2026г. за извършен мониторинг от здравен инспектор М. С. относно санитарно-хигиенното състояние в IX-та група в корпуса на затвора – С. от които става ясно, че спалните помещения и санитарните възли с добро санитарно-хигиенно състояние, извършени са ремонтно-възстановителни дейности, изразяващи се пребоядисване на стенните повърхности, помещенията били почистени и поддържани съобразно установените санитарно-хигиенни изисквания, като в хода на проверката били установени спорадични оплаквания от лишени от свобода относно наличие на инсекти в спалните помещения, като при извършени оглед не са установени живи инсекти, екскремент, яйчни форми или други видими следи от жизнената им дейност. Направено е предписание да се поддържа установеното добро санитарно-хигиенно състояние на спалните помещения, санитарните възли и помещенията за общо ползване.

По делото за сведение са посочени от страна на жалбоподателя Докладите на О. на Република България за 2019г. и 2024г. като национален превантивен механизъм (НПМ), които са публично достъпни.

В Доклад на О. на Република България като НПМ за 2019 г., е посочено, че проблемът с наличието на хлебарки и дървеници в местата за лишаване от свобода е системен. Независимо от периодичното месечно пръскане, което е неефективно.

Според Годишен доклад на О. на БР за дейността му като национален превантивен механизъм през 2024 г. е посочено, че : Основните проблеми в пенитенциарната система продължават да бъдат актуални и през 2024 година. Сред тях са основно пренаселеността, недостатъчното и жилищна площ, ограничен и недостатъчен достъп до естествена дневна светлина, наличие на вредители (хлебарки и дървеници) в помещенията за настаняване, лоша и морално остаряла материална база.

Установените релевантни за правния спор факти, въз основа на анализа на информацията, съдържаща се в представените от страните в съдебното производство писмени и гласни доказателства, дават основание за следните правни изводи:

Исковата претенция е процесуално допустима, поради следните съображения.

Ищецът Д. А. К. е активно легитимиран да претендира обезщетение за вреди по предвидения специален ред в чл. 285, ал. 1 вр. чл. 284, ал. 1 вр. чл. 3 от ЗИНЗС. Към момента на депозиране на Исковата молба – 23.01.2026 г. същият е изтърпявал наказание лишаване в Затвора - С., където е приведен на 21.08.2023г. от свобода в Затвора П. и се намира до настоящия момент. В Затвора П. е прибивавал от 06.04.2021г. до 21.08.2023г..

Съгласно чл. 12, ал. 1, ал. 2 и ал. 3 от ЗИНЗС прякото ръководство и контролът върху дейността на местата за лишаване от свобода се осъществяват от Главна дирекция "Изпълнение на наказанията", която е юридическо лице към министъра на правосъдието, като затворите са нейни териториални служби. В този смисъл пасивно материално и процесуално легитимирана страна по предявения иск е Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" – С.. Исковата претенция е предявена срещу надлежен ответник – Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" – юридическо лице на бюджетна издръжка, съгласно разпоредбата на чл. 12, ал. 2 от ЗИНЗС.

Не са изтекли предвидените в разпоредбите на чл. 110 и чл. 111 б. "в" от ЗЗД погасителни давностни срокове. Според задължителното тълкуване, в т. 4 на Тълкувателно решение № 3 от 22.04.2005 г. по тълк. дело № 3/2004 г. на ОСГТК на ВКС, началният момент на погасителната давност при искове за обезщетение за вреди от незаконни действия и/или бездействия на административен орган започва да тече от преустановяването им. Приведено към конкретиката на настоящия казус това е денят на предявяване на исковата молба – 23.01.2026 г.

Разгледана по същество, исковата претенция е неоснователна.

Предявеният иск е с правно основание чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС, с който се търси обезщетение за неимуществени вреди от твърдени незаконосъобразни действия и бездействия на администрацията на Затвора – С. при изпълнение на наказанието "лишаване от свобода". Дейността по фактическото изпълнение на наказанието обхваща не само физическото изтърпяване на санкцията, но и осигуряването на условията за упражняване на правата на лишените от свобода, поради което същата има административен характер и подлежи на съдебен контрол по реда на АПК и специалния закон.

Предпоставка, за да бъде уважен иск с правно основание чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС, е кумулативно да са налице: 1. Акт, действие или бездействие в нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС, произтичащо от действия или бездействия на специализираните органи по изпълнение на наказанията; 2. настъпили неимуществени вреди; 3. пряка причинно-следствена връзка между нарушението и вредите. Съгласно чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС при установено нарушение на чл. 3 от закона настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното, като доказателствената тежест за опровергаване на тази презумпция лежи върху ответника.

Съгласно чл. 3, ал. 1 от ЗИНЗС лишените от свобода не могат да бъдат подлагани на изтезания, жестоко, нечовешко или унизително отношение, като съгласно ал. 2 за нарушение се приема и поставянето им в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието, включително липса на достатъчни условия за двигателна активност, продължителна изолация, както и други обстоятелства, които накърняват човешкото достойнство. Преценката за наличие на такова нарушение следва да се извършва с оглед конкретните условия, тяхната продължителност, интензитет и кумулативен ефект върху личността на лишения от свобода.

С оглед на изложеното и предвид заявената с исковата молба претенция, съдът следва да установи: А/ поставен ли е бил ищецът, като лишен от свобода в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода (чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС), достигащи прага на нечовешко или унизително отношение (чл. 3, ал. 1 от ЗИНЗС) и изразяващи се в действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото му достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност, малоценност, на стрес или трудности с интензитет, надвишаващ неизбежната степен на страдание, присъща на наказанието (чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС), съответно: претърпял ли е неимуществени вреди, които да са пряка и непосредствена последица от тези условия; Б/ съумял ли е ответникът (арг. чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС) да опровергае твърдението за претърпени неимуществени вреди, като установи и докаже, че не е бездействал, осигурявайки през исковия период "благоприятни условия за изтърпяване на наказанието". Оборимостта на презумпцията по чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС не освобождава ищеца от отговорността да проведе от своя страна пълно и главно доказване (чл. 154, ал. 1 ГПК) на твърдението за

понесени неимуществени вреди, които са пряк резултат от поставянето му в неблагоприятни условия в нарушение на чл. 3, ал. 1 и ал. 2 от ЗИНЗС. При постановяване на решението си настоящият съдебен състав приема, че следва да съобрази стандартите, заложи в Европейските правила за затворите. Макар да представляват само препоръки на Комитета на министрите към държавите-членки на Съвета на Европа по отношение на минималните стандарти, които следва да се прилагат в затворите, същите са отправна точка за преценката дали е налице нарушение на забраната за жестоко, нечовешко или унижително отношение. Съгласно Правилата лишаването от свобода чрез настаняване в затвор представлява наказание само по себе си и следователно режимът на осъдените затворници не бива да утежнява страданието, което е резултат от самото пребиваване в затвора.

Относно условията на изтърпяване на наказанието съдът съобразява информацията, предоставена от ответника по реда на чл. 284, ал. 3 от ЗИНЗС.

Като основание за предявения иск ищецът е посочил липсата на елементарни хигиенно-битови условия в помещенията в които е бил настанен поради наличието на множество инсекти - хлебарки и дървеници, в резултат, на което в периода от 06.04.2021 г. до 23.01.2026г. ищецът е бил налаган и нахапван от дървеници, което му причинявало неприятни усещания болки и страдания, получавал пъпки, които го болели и предизвиквали сърбежи. Това довело до нарушен сън, създавало му дискомфорт и невъзможност да се защити от това изтезание, като усещаното било толкова нетърпимо, че е определено от ищеца като поставяне в унижителни и нечовешки условия.

Европейският съд по правата на човека (ЕСПЧ) в § 243 от пилотното решение по делото "Н. и др. срещу България" от 27.01.2015 г. по отношение на ефекта на борбата с инсекти, за условията в българските затвори, споменава, че затворническите власти трябва да се справят с този проблем, чрез осигуряване на адекватни дезинфекционни съоръжения, почистващи продукти, както и редовно обезпаразитяване и проверки на килиите, по-специално на спалното бельо, дюшеците и пространствата, използвани за съхранение на храна.

Съгласно чл. 11 от Закона за здравето, държавният здравен контрол на територията на Република България се извършва с цел защита на здравето на гражданите, чрез осъществяване на дейностите по чл. 15 от закона, между които е надзора на заразните болести.

По см. на чл. 119а, ал. 1 от ППЗИНЗС дейността по държавния здравен контрол в ГДИН и териториалните й служби се осъществява съобразно закона за здравето, Закона за храните и подзаконовите им нормативни актове. Нормата на чл. 119, ал. 2, т. 11 от ППЗИНЗС обособява като основно направление в дейността по държавен здравен контрол контролът на извършваните дезисекционни и дератизационни обработки в териториалните служби на ГДИН.

Условията и реда за извършване на дезинфекции, дезинсекции и дератизации, както и компетентните физически и юридически лица са предмет на правна регламентация в Наредба № 1 от 05.01.2018 г., издадена по делегацията от чл. 62, ал. 2 от Закона за здравето. По см. на § 1, т. 1 от ДР на Наредбата "дезинсекция" са методи и средства за унищожаване на вредните членестоноги – паразити и преносители на инфекциозни и инвазионни болести по хората и животните. Помещенията в затвора – С. попадат в предметния обхват на Наредбата, съгласно чл. 1, т. 1, б. "д".

В чл. 3 от Наредбата е посочено, че дезинфекцията, дезинсекцията и дератизацията -

имат за цел унищожаване или намаляване числеността на вредителите (патогенни микроорганизми, членестоноги и гризачи), които могат да бъдат причинители, преносители и резервоари на заразни болести по хората и животните. Нормата на чл. 4 от Наредбата въвежда задължение на физическите и юридическите лица, стопанисващи или ползващи обектите по чл. 1 от Наредбата да поддържат обектите чисти, в добро санитарно-хигиенно състояние, с ниско ниво на проникваемост на вредителите и да осигурят извършването на дезинфекции, дезинсекции и дератизации при поява на вредители и следи от присъствието им.

Разпоредбата на чл. 119б, ал. 1 от ППЗИНЗ въвежда като задължение на медицинските специалисти в сектор "Медицинско обслужване в местата за лишаване от свобода" и лечебните заведения в местата за лишаване от свобода извършването на държавния здравен контрол. Правомощията на медицинските специалисти в лечебните заведения в местата за лишаване от свобода, са предмет на уредба в чл. 150 от ЗИНЗС, като част от тях са свързани с даване на предписания относно хигиената и чистотата на дрехите и спалните принадлежности, хигиената и чистотата на помещенията и на настанените в тях лишени от свобода. От изложеното по-горе е видно, че претенцията на ищеца за дървеници в спалното помещение следва да се преценява във връзка със задълженията на администрацията на затвора по чл. 4 от Наредба № 1 от 05.01.2018 г. и чл. 151, ал. 1, т. 4 и ал. 2 от ЗИНЗС.

В случая конкретното оплакване е свързано с наличието на дървеници и хлебарки в помещенията, в които ищецът е пребивавал, и с отражението на този проблем върху неговото физическо и психическо състояние – ухапванията влошавали условията за сън и причинявали непрекъснато неудобство, поради появата на обриви и сърбежи според твърденията на ищеца.

От събраните по делото доказателства се установява, че през процесния период ищецът е пребивавал в Затвора П. и в Затвора – С.. По делото са изискани и представени доказателства за условия и помещенията в които е пребивавал ищеца в Затвора – С., по отношение на престоя му в Затвора – П. от негова страна не се наведени конкретни твърдения, не са направени доказателствени искания и не се събрани доказателствени писмени, нито гласни такива, поради което в тази си част относно периода 06.04.2021г до 21.08.2023г. е останала напълно недоказана.

От страна на ответника са представени доказателства за извършвани периодични обработки срещу вредители и инсекти в Затвора –С. . Доказано е, че от своя страна, затворническата администрация е извършвала третиране на помещенията с препарати срещу дървеници и хлебарки, по график и допълнително при сигнали. Следва да бъде посочено и че при обработването са били третирани не само спалното помещение, в което е бил настанен ищецът, но и други спални помещения на затвора, както и помещения на администрацията, общите помещения, кухня и други такива в които пребивават лишените от свобода. Администрацията е създавала организация да поддържа ниско ниво на разпространение на вредителите и да осигури извършването на дезинсекция при тяхната проява и наличие на следи от същите. Ангажираните писмени доказателства от ответната страна установяват активно поведение на администрацията за преодоляване на констатирания системен проблем с популациите от дървеници и хлебарки. Представените Протоколи за извършвани ДДД обработки, както по сключения договор със специализирана фирма, прилагаща санитарно – дезинфекционни, дезинсекционни и дератизационни мерки, така и с обучен за целта персонал от ГДИН,

през процесния период, сочи последователност и системност с оглед постигане на значително по - голяма ефективност, включително и чрез прилагане на извънредни мерки, както и при всички случаи на подадени сигнали от РЗИ. Извършена е подмяна на матраците на лишените от свобода, извършват се и мероприятия по изпаряване на същите, приети са мерки относно превенция за ново заразяване, чрез проверка и дезинсекция на постъпилите нови и по делегация лишени от свобода в СЦЗ.

От съвкупната преценка на доказателствата се налага извод, че тези мерки дори да не са били напълно ефективни, са довели до минимизиране на популацията от инсекти в следствие на активността на администрацията на ГДИН и до поддържане на същата в контролирани измерения.

Този извод се подкрепя както от свидетелските показания, които недвусмислено потвърждават извършваните мероприятия по ДДД от страна на ГДИН, така и от представените писмени доказателства за извършваните обработки.

Съдът кредитира свидетелските показанията по делото в частта им относно неефективността на мерките по дезинсекция, като съответни на информацията в Годишния доклад на О. като НПМ за 2019 г., но доколкото периода от време посочен в исковата претенция е доста след този доклад а именно от 2021г. като в конкретика относно Затвора С. от 21.08.2023г. то счита същия за неотнормим по отношение на периода обхванат в настоящия казус.

От представените протоколи от проверки на Столична регионална здравна инспекция, според които при извършени проверки по сигнали в различните групи и спални помещения са откривани твърденията от ищеца инсекти – дървеници и хлебарки, следва да бъде взет предвид и факта, че във всеки един от тях след извършената проверка след изготвяните предписания за последваща обработка, същите са били стриктно изпълнявани от страна на Администрацията на Затвора С., което дори да е показателно относно наличието на сочените от ищеца инсекти през исковия период в Затвора – С. то е показателно и че не е налице бездействие на служителите на ГДИН, а в противовес на изложеното в исковата молба се доказваха факти, че ответникът полага системни усилия за борба с наличието на дървеници и други вредители на територията на затвора – С.. Последният представен мониторинг пък показва ефективни резултати от извършените дезинсекции, тъй като при проверките не са установени екземпляри на хлебарки и дървеници.

От приложените по делото доказателства не се установи, ищецът да е посещавал медицинският център на затвора с отразени оплаквания за ухапвания от дървеници, за да получи медицинска помощ и медикаменти, както и от медицинската документация не се установява влошено здравословно състояние вследствие на ухапвания от дървеници, хлебарки или други насекоми. Не са налични и документи – молби за изискани медикаменти срещу ухапвания и съответно отказ да бъдат предоставени такива. Видно от представената информация от ответника Медицинска справка за ищеца с дата 18.02.2026г. е отразено, че в досието на ищеца и в медицинските журналы, водени в Медицинския център при Затвора С. не се съдържат данни за оплаквания, заболявания, алергии или алергични реакции, свързани с ухапване от дървеници. За период толкова продължителен и при сочения интензитет на претърпените от ищеца вреди необосновано и нелогично е същия да не е направил нито едно оплакване, дори било то в графика определен за посещение при лекаря на Затвора – С. съответен за групата в която е бил настанен.

По делото не са представени каквито и да е доказателства за регистрирани оплаквания на ищеца с оглед доказване на твърдените емоционални преживявания, породени от увреждащите според ищеца бездействия на ответника - емоционални преживявания водещи до страдание, безпомощност, малоценност и унижения, като не са представени и писмени доказателства, свързани с медицински изследвания през процесния период – такива доказващи основното твърдение на ищеца за ухапвания от дървеници, вследствие на които е изпитал неблагоприятни емоции – неприятни усещания, болки и страдания, безнадежност поради невъзможност да се защити срещу това изтезание. Няма данни същия да е подавал и сигнали до администрацията на СЦЗ за наличие на инсекти, които да са му оказвали твърдените в исковата молба причинени неимуществени вреди. Твърдяното се потвърждава и от заявеното от ищеца, че не е подавал жалби за лошите условия, като оправдание за което ищецът е посочил страх от негативно отношение. Нелогично остава заявеното от него в тази насока съображение за страх от негативно отношение, което е логично да бъде преодолян с оглед съпоставката на заявените от него в исковата молба интензитет и размер на сочените вреди и търпените неудобства предвид и дългият срок посочен в исковата молба - близо три години..

Показанията на разпитаните свидетели – лишените от свобода С. В. Д. А. В. Ч. , които на осн. чл. 172 от ГПК, във вр. с чл. 144 от АПК, във вр. с чл. 285, ал. 1 от ЗИНЗС се преценяват от съда с оглед на всички други доказателства по делото, като се взема предвид и възможната им заинтересованост. Относно гласните доказателства приобщени по делото от тези показания, съдът приема, че макар и изложени вследствие на преки наблюдения на свидетелите, същите не кореспондират с останалите събрани по делото доказателства, тъй като липсва медицинска документация, доказваща твърдението на ищеца за ухапвания от дървеници и налазвания от хлебарки, вследствие на които е изпитал неблагоприятни емоции – болки и страдания, накърняване на човешкото му достойнство, безнадежност, чувство на незащитеност, малоценност, безнадежност, отчаяние, както и приема, че свидетелите са заинтересовани от изхода на делото, предвид отношенията, които имат с ищеца. Отделно от това, разгледани по същество, показанията им са лишени от конкретика относно твърдените периоди от време, като следва да бъдат посочени и противоречията в тях относно факта дали се пръска против инсекти в затвора, къде, кога и кой присъства, с каква периодичност. Същите твърдят, че достъпа до лекаря не бил възможен в периода извън определения график, а от друга страна няма доказателства, че са посещавали доктора заедно с ищеца в определения за групата им график. Нелогично остава заявеното и от двамата свидетели, че въпреки че са виждали ищеца нахапан от дървеници , не са наясно дали на ищеца е даван алергозан за облекчение на симптомите след ухапванията. Налице са общи твърдения за ухапвания на ищеца, но липсват посочени дати и точни периоди от време, както и твърдения за изразени оплаквания на ищеца и свидетелите до затворническата администрация в тази връзка и/или предоставяне на медикаменти за лечение от администрацията на затвора или от близки на ищеца. Обратно на твърденията, събраните писмени доказателства изхождат от длъжностни лица, издадени при изпълнение на службата им, по установената форма и ред и като такива са годни доказателства относно обективизираните в тях факти.

С оглед на гореизложеното , настоящата съдебна инстанция приема, че не е осъществен съставът на чл. 3, ал. 2 от ЗИНЗС и твърденията на ищеца са опровергани от

представените от ответника в хода на производството писмени доказателства. Предвид всички доказателства по делото в тяхната съвкупност, макар и по делото да се установява, че мерките срещу дървениците в затвора – С. не са били напълно ефективни, следва да се отбележи, че за да попадне в обхвата на чл. 3 от Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи, малтретирането трябва да достигне минимално ниво на суровост. Оценката на това минимално ниво е относителна като зависи и следва от преценката на всички обстоятелства по делото. В процесния случай, за съда не се установи наличие на незаконосъобразно действие или бездействие на ответника, в следствие на което ищецът да е бил подложен на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение, както и да е бил поставен в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода, които да уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност. В пенитенциарните заведения за изтърпяване на наказание се търпят ограничения, свързани както със самото място, така и с режима и правилата на вътрешния ред, което обаче не е основание за ангажиране на безвиновната отговорност на държавата. Престоят му не може в никакъв случай да бъде квалифициран като унижително и обидно отношение или нечовешко третиране, съответно не представлява нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС, при което неприложима се явява и разпоредбата на чл. 284, ал. 5 от ЗИНЗС. Не са налице всички елементи от състава на законовата норма, а разминаването на посочените в исковата молба обстоятелства и събраните писмени доказателства, обосновава несъстоятелността на твърденията, че в резултат на незаконосъобразно неизпълнение на задължения на администрацията на ГДИН са причинени неимуществени вреди на ищеца, както се претендира.

Поради изложеното съдът приема, че исковата претенция на ищеца – е неоснователна, тъй като по делото не е доказано администрацията на Затвора – С., чрез действия или бездействия да е поставила ищеца в такива неблагоприятни условия, които по своя характер, продължителност и интензитет да съставляват нечовешко или унижително третиране по смисъла на чл. 3 ЗИНЗС, не се доказаха и претърпените от ищеца вреди нито пряката причинно-следствена връзка със твърдените от него неимуществени вреди, поради което исковата претенция за присъждане на обезщетение в размер на 7535 евро за исковия период от 06.04.2021 г. до 23.01.2026 г., следва да бъде отхвърлена като неоснователна.

С оглед неоснователността на главния иск, неоснователна, предвид акцесорния ѝ характер, е и претенцията за лихва.

При този изход на делото, в съответствие с нормата на чл. 81 от ГПК, съдът следва да се произнесе по претенцията на ответника, за присъждане на юрисконсултско възнаграждение. Ответникът няма право на разноски за юрисконсултско възнаграждение, тъй като нормата на чл. 286, ал. 2 от ЗИНЗС, не ги предвижда. Правилата на исковото производство по ЗИНЗС са специални спрямо общите такива по чл. 78, ал. 8 от ГПК, във вр. с чл. 144 от АПК и чл. 143 от АПК, поради което последните са неприложими. По изложените доводи на ответника, не следва да се присъждат разноски.

Воден от горното и на основание чл.203 АПК, вр.с чл.284 и сл. от ЗИНЗС, Административен съд София-град, Първо отделение, 87 състав,

Р Е Ш И:

ОТХВЪРЛЯ като НЕОСНОВАТЕЛЕН предявения на основание чл. 284, ал. 1 вр. чл. 3 от ЗИНЗС иск от Д. А. К. с ЕГН [ЕГН] и адрес – [населено място], кв. М., [улица], срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ към Министерство на правосъдието за обезщетение за неимуществени вреди в размер на 7535 (седем хиляди петстотин и тридесет и пет) евро за периода от 06.04.2021г. до 23.01.2026г. ведно със законната лихва от датата на завеждане на делото до окончателното изплащане на задължението, причинени от незаконосъобразното бездействие на ответника: да осигури подходящи условия за живот в мястото за лишаване от свобода, изразяващи се в поставянето му в неблагоприятни условия за живот, липса на елементарни хигиенно-битови условия в помещения пълни с дървеници и хлебарки, по време на престоя му там.

Решението подлежи на обжалване с касационна жалба в 14-дневен срок от съобщаването му на страните пред тричленен състав на Административен съд София град, съгласно разпоредбата на чл.285,ал.2 от ЗИНЗС.

Препис от решението да се изпрати на страните по делото и на СГП.

СЪДИЯ: